

25/08/2021
י"ז אלול תשפ"א

רישוי וייחוד פעולות של מהנדסים ואדריכלים

מבוא:

האגף הבכיר לאסדרת עיסוקים בזרוע עבודה, נדרש למענה לפניית ושאלות מצד הרשויות המקומיות, מוסדות התכנון והציבור הרחב, בדבר הגורמים המוסמכים להגיש בקשות לרשויות הרישוי. פניות אלו עלו בעקבות "פרשנויות" שניתנו לחוק המהנדסים והאדריכלים תשי"ח-1958 (להלן – **החוק**) ולתקנות שהותקנו מכוחו, על-ידי יועצים משפטיים ברשויות שונות ו/או של גופים שונים ו/או ועדות ערר ובתי משפט. מסמך זה מבקש להציג את עמדת האגף הבכיר לאסדרת עיסוקים שבזרוע העבודה כגוף האמון על החוק ועל התקנות, ובכלל זה נושא ייחוד הפעולות של מהנדסים, אדריכלים והנדסאים, **במקצועות הנדסת מבנים ואדריכלות**. בנוסף, מסמך זה נועד לצמצם תופעות פסולות כגון, התחזות, עיסוק במקצוע ללא הכשרה רלוונטית וללא הסמכה ותחרות בלתי הוגנת, וכן לחדד את ההבדלים בין פעולות שיוחדו למהנדסים ולאדריכלים רשויים לעומת הנדסאים, תוך שמירה על כבוד המקצוע כאינטרס ציבורי.

הקו המחייב העולה מהחוק ומהתקנות, קובע כי ייחוד המקצוע יבחן מתוך ראייה מערכתית שמטרתה שמירה על שלום הציבור, בטיחותו ורווחתו, כמו גם שמירה על רמה מקצועית ראויה בתחומי ההנדסה והאדריכלות, כפי שקובע החוק, וזאת באמצעות בעלי המקצוע שהוסמכו לכך, אשר להם, ורק להם, נתונה ההרשאה לעסוק בתחומים אלה.

הוראות החוק והתקנות

1. **סעיף 12 לחוק קובע:** "השר רשאי, לאחר התייעצות עם הוועדה המשותפת כמשמעותה בסעיף 21 לחוק ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, התשע"ג-2012, ובאישור ועדת העבודה הרווחה והבריאות של הכנסת, לייחד בתקנות פעולות למהנדס רשוי או לאדריכל רשוי; משיוחדה פעולה כזו, לא יבצענה אדם אלא אם הוא בעל רישיון לפי סעיף 11".

2. **תקנות המהנדסים והאדריכלים (רישוי וייחוד פעולות), תשכ"ז-1967 (להלן – התקנות):**

א. **פרט 1 לתוספת ראשונה – מבנה פשוט:**

"מבנה פשוט" – אחד מאלה:

(1) מבנה בעל שלד לא טרומי המורכב מקירות, או מקירות ועמודים, ומתקרות שטוחות עם קורות או בלעדיהן, כאשר המרחק בין העמודים או בין הקורות, וכשאינו עמודים או קורות – בין הקירות, אינו עולה על ששה מטר, ואשר גובה המפלס של רצפת קומתו העליונה מעל המפלס העליון של הרצפה שעל פני הקרקע אינו עולה על אחד עשר וחצי מטר, לרבות מקלט למבנה כאמור, בהתאם לתקנות ההתגוננות האזרחית (מפרטים לבניית מקלטים), תשל"א-1971, ולמעט מבנה מבטון דרוך, ומבנה מרחבי מכל סוג שהוא;

- (2) מבנה מקורה בעל קומה אחת, שגבהו עד חמישה מטר מעל פני הקרקע ומפתחו אינו עולה על שנים עשר מטר, להוציא מבנה שפועלים עליו כוחות דינמיים, ולמעט מבנה מבטון דרוך, מבנה בעל שלד מבטון טרום ומבנה מרחבי מכל סוג ;
- (3) קיר תומך בגובה עד שני מטר מעל המפלס הנמוך של פני הקרקע, הדרוש להקמת מבנה כאמור בפסקאות (1) או (2) בתחום המגרש שבו מוקם המבנה ;
- (4) מעביר מים ומעבר להולכי רגל הקשורים למבנה כאמור בפסקאות (1) או (2) .”

בעלי מקצוע מורשים (מבנה פשוט)

- (1) מהנדס הרשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים במדור להנדסת מבנים או אדריכל הרשום בפנקס המהנדסים והאדריכלים בענף ובמדור ארכיטקטורה.
- (2) הנדסאי שבידו אישור מאת מנהל המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית שבמשרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, כי הוא רשום בפנקס ההנדסאים במדור בניה או ארכיטקטורה, לפי העניין, מכוח תעודה המעידה על גמר לימודיו :
- בישראל – בבית ספר להנדסאים ששר התעשייה המסחר והתעסוקה הכיר בו ;
בחוץ לארץ – במוסד המכשיר הנדסאים או מהנדסים מעשיים או כיוצא באלה,
שהשר הכיר בו ;

ב. פרט 2 לתוספת הראשונה – ייחוד פעולות למהנדס רשוי הרשום במדור הנדסת מבנים :

- (1) במבנים שהם בנייני ציבור, משרדים, בתי עסק או בנייני מגורים :
- (א) קביעת עקרונות מערכת הקונסטרוקציה של מבנה, הכנת תכניות הקובעות עקרונות ליציבות המבנה והגשתן לרשות מוסמכת, למעט ביצוע פעולות כאמור לגבי מבנה פשוט ;
- (ב) חישוב יציבות המבנה, להוציא חישובים סטטיים מרחביים, למעט חישוב יציבות המבנה לגבי מבנה פשוט ;
- (ג) חישובים סטטיים מרחביים ;
- (ד) הגשת החישובים האמורים בפסקאות משנה (ב) ו-(ג) והגשת תכניות לרשות מוסמכת, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (ה) תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה, למעט ביצוע פעולה כאמור במבנה פשוט ;
- (ו) תיאום הביצוע הכולל במבנה, למעט ביצוע פעולה כאמור לגבי מבנה פשוט ;
- (ז) פיקוח עליון על הביצוע, קבלת מבנה ואישורו, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (ח) הכנת מפרטים, למעט הכנת מפרטים לגבי מבנה פשוט ;

(2) במבנים שהם בנייני תעשייה, מלאכה, מחסנים, אסמים, מכלי מים ודלק, מבני נמל וים, סכרים ומבני דיפון, קירות תומכים, קירות וסוללות הגנה, מפלים מלאכותיים, גשרים, מעברי מים, מגדלי מים, הנגרים, מנהרות, מעברים דו-מפלסיים, מבני חניה, תרנים ומגדלי אנטנות, יסודות מבנה מיוחדים וכל מבנה שאינו כלול בפסקה (1)

- (א) תכנון מוקדם ותכנון סופי, למעט תכנון של מבנה פשוט ;
- (ב) תכניות עבודה ארכיטקטוניות, להוציא תכניות עבודה של פרטים לביצוע ולמעט תכניות עבודה ארכיטקטוניות לגבי מבנה פשוט ;
- (ג) קביעת עקרונות מערכת הקונסטרוקציה של מבנה, הכנת תכניות הקובעות עקרונות ליציבות המבנה, והגשתן לרשות מוסמכת, למעט ביצוע פעולות כאמור לגבי מבנה פשוט ;
- (ד) חישוב יציבות המבנה, להוציא חישובים סטטיים מרחביים למעט חישוב יציבות המבנה לגבי מבנה פשוט ;
- (ה) חישובים סטטיים מרחביים ;
- (ו) הגשת החישובים האמורים בפסקאות (ד) ו-(ה) והגשת תכניות לרשות מוסמכת למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (ז) תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה השונות למעט ביצוע פעולה כאמור במבנה פשוט ;
- (ח) תיאום הביצוע הכולל במבנה, למעט ביצוע פעולה כאמור במבנה פשוט ;
- (ט) פיקוח עליון על הביצוע, קבלת המבנה ואישורו, למעט ביצוע הפעולות האמורות לגבי מבנה פשוט ;
- (י) הכנת מפרטים, למעט הכנת מפרטים לגבי מבנה פשוט ;

(3) לגבי יתר התחומים - תכנון מוקדם, תיווי, חישובי המבנה הפיזי, הגשת תכניות וחישובים לרשות מוסמכת, פיקוח עליון על הביצוע, קבלה ואישור של כבישים ארציים, בינעירוניים ואזוריים, עורקים ראשיים, מסילות ברזל, מסלולי המראה, מסלולי הסעה ורחבות חניה של כלי טיס בשדות תעופה.

ג. פרט 3 לתוספת הראשונה – ייחוד פעולות לאדריכל רשוי הרשום במדור ארכיטקטורה :

(1) בתכנית בינוי ועיצוב ארכיטקטוני :

- (א) תכנון מוקדם ותכנון סופי ;
- (ב) הכנת תקנונים ותשריטים לתכניות ;
- (ג) הגשת תכניות לרשות מוסמכת ;
- (ד) הכוונה עליונה בביצוע התכניות.

(2) במבנים שהם בנייני משרדים, בנייני מגורים, בנייני ציבור, בנייני בידור, בנייני מלאכה ומחסנים, למעט בנייני מגורים, מלאכה ומחסנים שהם מבנים פשוטים ולמעט שינויים במבנים קיימים ופעולות במבנים יבילים, שפורטו בתוספת השלישית:

- (א) תכנון מוקדם ותכנון סופי, למעט תכנון הקונסטרוקציה של מבנה;
- (ב) תכניות עבודה ארכיטקטוניות להוציא תכניות עבודה של פרטים לביצוע;
- (ג) הגשת תכניות לרשות מוסמכת;
- (ד) תיאום התכנון הכולל של מערכות המבנה השונות, לרבות התיאום עם יועצים מקצועיים;
- (ה) פיקוח עליון על הביצוע;
- (ו) קבלת המבנה ואישורו.

ד. התוספת השלישית – שינויים במבנים קיימים ופעולות במבנים יבילים:

1. שינויים במבנה קיים

- (1) הריסה ובניה של מחיצות, למעט שינויים במחיצות שהן ממרכיבי שלד הבניה;
- (2) יצירת פתחים בקירות פנימיים וסגירתם;
- (3) שינויים פנימיים, למעט הרחבת שטח המבנה;
- (4) תקרות עצוביות או בולעות קול שהן מונמכות;
- (5) תכנון מקום דרגנועים ומעליות.

2. שינויים חיצוניים במבנה קיים שהם פועל יוצא מהשינויים בתוכו כמפורט להלן:

- (1) סגירת מרפסות;
- (2) גגונים;
- (3) סוככים;
- (4) פרגולות;
- (5) יצירת פתחים, הרחבתם וסגירתם.

3. (1) מבנים יבילים מחומרים פריקים ששטחם אינו עולה על שלושה מטרים רבועים;

(3) ביתנים יבילים מחומרים פריקים לתערוכות וירידים, אף ששטחם עולה על שלושה מטרים רבועים.

הגדרות

מהנדס או אדריכל רשום (במדור מבנים או ארכיטקטורה) - מי שעמד בתנאים הקבועים בחוק המהנדסים והאדריכלים ובתקנות המהנדסים והאדריכלים ונרשם בפנקס המהנדסים והאדריכלים.

מהנדס או אדריכל רשוי (במדור מבנים או ארכיטקטורה) - מי שהיה רשום בפנקס בענף מסוים במדור מסוים והוכיח כי צבר 3 שנות ניסיון ראוי בהתמחות מסודרת ועמד בבחינות רשם המהנדסים והאדריכלים לצורך הזכאות לקבלת הרישיון, והכל בהתאם לתקנות המהנדסים והאדריכלים (תנאים לרישוי), תשס"ח-2007.

הנדסאי אדריכלות ועיצוב פנים – מי שעמד בתנאים המצוינים לעיל בתוספת הראשונה לתקנות ורשום במרשם* ההנדסאים והטכנאים המוסמכים כהנדסאי אדריכלות ועיצוב פנים.

הנדסאי אדריכלות - מי שעמד בתנאים המצוינים לעיל בתוספת הראשונה לתקנות ורשום במרשם* ההנדסאים והטכנאים המוסמכים כהנדסאי אדריכלות.

הנדסאי מבנים - מי שעמד בתנאים המצוינים בתוספת הראשונה לתקנות ורשום במרשם* ההנדסאים והטכנאים המוסמכים כהנדסאי מבנים.

** - ענפי המרשם פורסמו ב "הודעה בדבר ענפי ההנדסאות והטכנאות המוסמכת ומדורים לכל אחד מהם" (י"פ 9157, ב' בחשוון התשפ"א, 20.10.2020).

הרשאות התכנון:

בהתאם לחוק ולתקנות, האגף הבכיר לאסדרת עיסוקים מבהיר כי בהתאם לאופי ההכשרה והכלים הנדרשים והנרכשים, ובהתאם לבדיקות המשרד ויועציו, הרשאות התכנון הן כדלקמן:

- א. **אדריכל רשום** - עורך בקשה ראשי למבנים פשוטים המשמשים למגורים, אחסנה ומלאכה ובהתאם לפעולות המתוארות בתוספת הראשונה ובתוספת השלישית לתקנות.
- ב. **הנדסאי אדריכלות ועיצוב פנים רשום** - עורך בקשה ראשי למבנים פשוטים המשמשים למגורים, אחסנה ומלאכה ובהתאם לפעולות המתוארות בתוספת הראשונה ובתוספת השלישית לתקנות.
- ג. **הנדסאי אדריכלות רשום** - עורך בקשה ראשי למבנים פשוטים המשמשים למגורים, אחסנה ומלאכה ובהתאם לפעולות המתוארות בתוספת הראשונה ובתוספת השלישית לתקנות.
- ד. **הנדסאי מבנים רשום** - כל הקשור ביציבות המבנה (חישובים ותשריטים) במבנה פשוט לכל שימוש ובהתאם לפעולות הרלוונטיות המפורטות בפרט 1 בתוספת הראשונה לתקנות.

- ה. **מהנדס הרשום במדור מבנים** - כל הקשור ביציבות המבנה (חישובים ותשריטים) במבנה פשוט לכל שימוש ובהתאם לפעולות הרלוונטיות לכך בפרט 1 לתוספת הראשונה לתקנות.
- ו. **מהנדס אזרחי רשום ורשוי במדור מבנים** - כל הקשור ביציבות המבנה (תשריטים וחישובים) לכל השימושים ובהתאם לפעולות הרלוונטיות לכך בפרט 2 בתוספת הראשונה לתקנות.
- ז. **אדריכל רשום ורשוי במדור ארכיטקטורה** - כל הקשור בעריכת תכנית בינוי ועיצוב ארכיטקטוני בהתאם לפעולות המנויות בפרט 3(1) לתוספת הראשונה לתקנות וכן עורך בקשה ראשי לכל מבנה ובהתאם לפעולות המנויות בפרט 3(2) לתוספת הראשונה לתקנות.
- ח. **אדריכל נוף רשוי** - עורך בקשה ראשי למבנה המשולב בתכנון שטחים ציבוריים פתוחים בהתאם לתוספת השניה לתקנות.

בברכה,

אדריכל ומהנדס
סטפן אבנו חדרה

רשם המהנדסים והאדריכלים

